

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Qualis debeat esse præsentia Parochi, & testium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

sed, nullo constituto Vicario, interque metu hereticorum lateat, ita ut verè ignoretur, ubinam sit, vel eodem metu à Diocesi absit, nec ad alterutrum sit tuum accessus, validum est Matrimonium contractum absque forma, adhibitis tamen, ut dictum est, duobus Testibus.

Quod autem attinet ad casum specialem in scripturis contentum, Congregatio ita duxit respondendum: Cum secundum ea, quae proponuntur, Matrimonium fuerit contractum in Parochia, ubi fuerat publicatum dictum Decretum, & exaret in Diocesi Antuerpiensi, cuius erat Parochus, Vicarius, qui iuxta Concilii Decretum poterat providere, utique huiusmodi Matrimonium absque forma contractum esse nullum. Haecenus Sacra Congregatio.

Accedentes ad loca, ubi Tridentinum non est receptum, vel inde recedentes, an ligentur à dicta solemnitate?

15. Vir, & femina degentes in loco, ubi Tridentinum receptum erat, volentes contrahere Matrimonium, transierunt in locum, ubi non erat receptum, ibique clandestinè contraxerunt, licet tamen, & validè id attentarunt?

Respondeo: Hi sanè peccaverunt, sicuti, ante Tridentinum ex communi sententia (quam habet Castropal. d. 2. de spons. p. 13. §. 2. n. 1. cui addit Boss. c. 1. de matr. §. 2. citantem S. Th. 6. q. 6. q. 6. peccabatur ab iis, qui clandestinè contraherent, agebant enim contra sacros Canones severè prohibentes matrimonium clandestinum, licet tunc non sub poenâ irritante, quam certè prohibitionem non obscurè indicat Tridentinum, sess. 24. cap. 1. de ref. matr. dum sic ait: Ecclesia semper Matrimonia clandestina, de-
testata est.

16. At verò, quoad valorem; Respondeo, Non ignobiles DD. sine distinctione, resolvunt, hos contraxisse validè. Ratio est, inquit, quia hoc Tridentini Decretum non afficit personas, utcumque, sed ut contrahentes in locis, ubi Tridentinum publicatum, & receptum est; si autem illa, si qua fuit, actum invaliditatem non potuit, cum illi iure suo, aliò declinandi usi fuerunt. Ita Coninch. d. 27. n. 11. Sanch. l. c. n. 1. G. Hurt. d. 5. matr. diff. 4. n. 15. Boss. §. 19. alique.

Verum, ex De Lugo l. 1. resp. mor. dub. 36. omnino distinguendum est; Nam, si transierunt ita, ut domicilium mutaverint, validè contraxerunt, si verò ita, ut domicilium verè non mutaverint, contraxerunt, invalidè. Ratio efficacior est expressum Urb. VIII. Breve datum de hac re, quod per extensum ponit ibidem De Lugo.

17. Quid, si praedictus casus eveniat contra? Vir, & femina degentes in loco, ubi Tridentinum receptum non erat, diverterunt ad locum, ubi erat receptum, animo ibi Matrimonium contrahendi, ibique contraxerunt clandestinè. An ex eo, quod advenz non tenentur legibus incolarum, licet, & validè contraxerunt?

Respondeo: Quoad peccatum idem dic, quod modo dictum est in casu precedente? Quoad valorem, assero, invalidè hos contraxisse; nam, esto, peregrini non tenentur legibus locorum pertinentibus ad speciale bonum; & certè, saltem contractus debere iniri iuxta leges loci, ubi contractus celebrantur, communissima sententia est. Ita Coninch. Boss. alique locis modò citatis, quibus addit Pontium, lib. 5. matr. c. 7. §. 1. & seq. nimis fortasse fusè hac de re disputantem.

18. Ex dictis solvuntur duo casus sequentes: Titius incola erat loci, ubi Tridentinum receptum erat, Berta autem habitatrix erat loci, ubi non erat receptum; quid iuris, si primò, Titius ad locum Berta, vel secundo Berta ad locum Titii diverterat, indigente praesentia Parochi, & Testium, ut contrahant Matrimonium?

19. Respondeo: Quoniam, ut dictum est, in contractibus inveniendis, ratio habenda est loci, ubi fit contractus; ideo in primo casu, si Titio ad Berta locum diverterente, ibi Matrimonium contrahatur, non indiget ejusmodi Matrimonii Parochi. At in casu secundo, hoc est, Berta transiente ad Titii locum, indiget. Ratio utriusque est, quia sic servatur solemnitas contractus iuxta leges loci. Lege Boss. l. c.

Page III.

§. III. Qualis debeat esse praesentia Parochi, & Testium?

1. **V**T nihil obscurum remaneat de ejusmodi prima solemnitate, quatuor sunt in consequentibus explicanda sigillatim. Qualis debeat esse praesentia, qualis Ritus, qui Parochus, qui Testes?

Praesentia Moralis, satis, superque est.

2. Ejusmodi ergo praesentia Parochi, & Testium, cum requiratur, ut ii testificari possint de matrimonio contracto, non est satis physica solum, & materialis, sed requiritur humana, & moralis, quae scilicet ipsi intelligant, & advertant, quid à contrahentibus agatur. Lege Sanch. lib. 3. matr. d. 39. Boss. cap. 3. matr. §. 1. & passim.

3. Quoniam verò haec humana praesentia, seu assistentia duo dicitur: Alterum, quod se tenet ex parte attentionis; Alterum, quod se tenet ex parte voluntatis, fit Regula generalis: *Ex his duobus sufficit prius, puta Parochum, & testes re ipsa percipere, quod haec certa persona Matrimonium ineant; non requiritur autem necessario posterius, puta, quod Parochus, & Testes percipere velint, dummodo tamen, ut dictum est, percipiant.* Ex corollariis, quae iam subdo, clarius explicabitur Regula.

Praesentia amentis.

4. Hinc enī amentes, furiosi, infantes, ebrii, dormientes, quamvis Matrimonio sint praesentes, quia testificari illud non possunt, meritiò ab hoc nunc repelluntur.

Praesentia non advertentis.

5. Quid, si quis inter sit animo advertendi, sed deinde propter mentis evagationem non advertat, quae appellatur à Theologis assistentia virtualis?

Respondeo, hanc non esse satis; quamvis enim attentio virtualis, satis sit in Ministro, ut conficiatur Sacramenta, tamen in casu nostro, in quo Parochi, & Testes debent testificari de facto aliorum, sufficiens non est. Ita Suar. l. c. n. 5. contra Henric. quia spe attentione actuali, veri Testes esse non possunt.

Praesentia non cognoscentis.

6. Hinc secundo, si sponsa, vel sponsus velo faciem coopertus, saltem ex voce non cognoscatur certò à Parochi, & Testibus, invalidum Matrimonium contrahitur, quia tunc iidem non possunt de Matrimonio testificari.

Praesentia Casualis.

7. Hinc teritiò, etiam si Parochus, vel Testes non sint ad id specialiter vocati, sed casu, in loco contrahendi Matrimonium, adfuerint, vel illac casu transeant, advertant tamen ad id, quod agitur, validum erit Matrimonium. Ita Sanch. lib. 3. matr. d. 39. num. 11. quidquid dicat Pont. lib. 5. matr. c. 11. n. 4. exceptus Leand. d. 7. de matr. q. 38. qui ait Parochum, Testes debere esse vocatos, eisdemque debere liberè Matrimonio assistere; id, quod probat ex quadam declaratione Sacrae Congregationis. Sed contra Pontium est etiam Hurt. d. 5. de matr. diff. 15. n. 50. & Avers. q. 6. matr. sect. 6. v. Quod si, qui notat, praedictam Congregationem loqui quando ex illo casuali transitu, vel praesentia, non potest bene percipi, quid agatur.

Praesentia per Interpretem.

8. Hinc quarto: Si Parochus, & testes nesciunt idioma contrahentium, sufficit, si ex signis; at enim verò certis, vel (ut habet Sanch. l. c. num. 3. sed mox explicandus) ex interprete ab ipsis, & à sponsis liberè electo, sufficit, inquam, si certò Matrimoniale consensum ipse Parochus, & testes percipiant. Certò autem percipient, non ex dicto solius interpretis, qui certè decipere assistentes possit, sed additis aliis signis, nutibus, immixtione annuli in digitum sponsae, &c. Et sic intelligendus est Sanch. l. c. d. 4. ut notat Leand. d. 9. matr. q. 36. non si Sanch. secus dicat, puta, merum interpretem sufficere, bene

benè illum ob dictum periculum deceptionis impugnat
Ponius *lib. 5. cap. 21. num. 10. & 11.* Posse adhiberi du-
plicem interpretem, scilicet interpretem Interpretis, do-
cet De Lugo *de pæn. d. 17. n. 81.*

Præsentia coacta.

9. Hinc quidē: Si iidem vi, vel dolo coacti interfint, modō verē percipiant, quid agatur, licet ipsi nolint percipere, sed oculos, auresque claudendo, ab iis, quæ sunt, se avertere satagant. Si nihilominus, ut dico, percipiant, valida est assensio: quia, quamvis ex parte voluntatis adfit repugnantia, adest tamen totum id, quod requiritur à Tridentino. Ita Sanch. Boff. Castropol. l. c. & Coninch. d. 27. num. 44. aliquē, quibus adde Pontium l. c. 2. qui, tamen, ut modō vidimus, negaverit valorem præsentiae casualis, illam tamen concedit huic præsentiae dolosæ, vel coactæ; utrum autem consequenter, ipse viderit.

10. Contrà, ut bene distinguit Sanc. *l.c. n. 6.* & nos iam innuimus; si, dum prædicti conantur, fore affectant, non percipere, vere minùs percipiunt, invalida erit præsentia, quia sic apti Testes Matrimonii esse nequeunt. Ad quam rationem, quia minùs attendit Bosius, *l.c. n. 2. 2.* nimis immeritò, etiam, & inutilem appellavit disti-
ctionem Sanc.

11. Illud item hic certum est, peccare graviter eos, qui Parochum vi, vel dolo, ad assistendum Matrimonio, retinent (idem die de iis, qui metu retinent, de quo mox) atque etiam puniendos ab Ordinario, & conjuges esse inhibendos, non consumment Matrimonium, antequam fiant, nisi factæ fuerint, consuetæ denuntiatio- nes. Ratio autem, quod ii, qui vi, vel dolo Parochum reti- nent, etiam præiudicando ab iniuria coactionis, pec- cent, est, quia Sacri Canones volunt, ut matrimonia iniuntur, & cum assistentia, & cum approbatione Eccle- siæ, cuius vicem gerit Parochus; at hæc approbatio, quæ certè res gravis est, non habetur, Parocho repugnante, vel decepto.

12. Dixi (Parocho repugnante, vel decepto) nam, si vi, vel dolo retinetes Testes (praesumendo ab iniuria forte illis illata) Sanch. *diff.* 39. n. 12. ait, te solum peccare venialiter, quia Ecclesia eos non requirit, ut approbent, nomine ipsius, Matrimonium, sed solum, ut fiant Testes. At Castropal. *2. de spons.* 1. 3. §. 9. n. 1. ait, esse mortale, quia pari modo Ecclesia requirit approbationem ipsorum, perinde, ac Parochi. Sententia Sanch. quia est benignior, approbanda videtur: non enim facile praecipue odiosa sunt intelligenda de mortali, quando, ut est in casu nostro, declarare rem possumus de veniali, ut vniversalius habet ipsemet Cast. *t. 1. diff.* 1. de leg. p. 9. n. 1.

13. Nota denique in hoc puncto de peccato cum G. Hurt. d. 5. matr. diff. 15. n. 51. quando esset gravis necessitas contrahendi, & sine iusta causa nollent Parochus, & Teles affluere, posse dolosa æquivocatione eos induci ad assistendum, sed non posse cogi, quia vim facere nequeunt privati.

14. Semel, ut quidam fallerent Parochum præsentem, & colloquenter cum quadam puella, v. g. cum Maria, præsentibus ex conducto Testibus, Sponsus ad idem colloquium accedens, nullis præmissis denuntiationibus, dicit: *Venio, ut videam Dominam Mariam, quæ est mea coniux*, & ipsa respondit: *Hic est meus coniux*. His ita ex parte peccatis, quæ si uis fuit, an validum fuerit hoc Matrimonium?

15. Respondeo, aliquos gravissimos Iurisperitos, ut re-
fert De Lugo d. 22. de Inst. n. 23. putasse validū fuisse: Ve-
rū, idem De Lugo docet, non fuisse, quia illa verba non
ita sunt practice, ut causativa Matrimonii, quod
non celebraretur, & de qua celebratione Parochus
nō Testis debeat, sed demonstrativē, nō significantia
Matrimonium iam factum. Addit idem De Lugo, licet
Matrimonium esset dubium, & in dubio solet pra-
sumi in favorem validitatis Matrimonii, tamen, quia
hoc Parochus fuit invitus, & non praesens de nū-

clandestinum, illi non est favendum, quia
est odiosa, id est, contra jura clandestinum Matrimonium
irritantia, (ut alijs notant clandestinum Matrimonium
matr. d. 49. n. 1.) & consequenter non erit
nunciandum.

Extorta metu, vel mendaciis Praesentia

16. Hinc textò: Si primò, Parochus propriam
metum afficit. Secundò, si ex eodem metu de
affidentialiter Sacerdoti, validum est. Maximè
Ratio pro primo est, quia, et cõ, et quæ hinc et
fiant ex vi, tamen vis, ut modò vidimus, non
ditarum hujus affidentis. Ratio pro secundo est
rior doctrina habet, Iurisdictionem metu extor-
lere. Adde, hanc licentiam affidenti non esse
risdictionis, ut habet Sanch. lib. 3. d. 39. m. 2.
dic, si fidei, & non vero animo communi
rochusnam tunc, adesset titulus coloratus, hujus
ta externe data, & communis populi error, quo
putant, vero animo data est licentia. Sanch. lib.
d. 22. a. n. 60. & Averfa quæst. 6. may. § 8. n.

17. Idem denique puto, valere fecit licentiam Parochus illam de deceptis ex mendaciis, vel dolis, ut si quis fingat apud Parochum inlicitam pispis pro dicta licentia impetranda, Nam quoniam magis contrarium consensui, quam error; unde et dicitur Parochus verè licentiam non dare, quia non est in casu nostro, siquidem illa illa rogatio non pertineat ad licentiae concessionem, nisi subornatio trinefice iudicandum est cum Sanchez, *mor. q. 1. c. 1. n. 1.* non esse rationem finalem ad concedendam licentiam, sed solum impulsivam, quia non vitium con-

Assistentia Matrimonii contra prohibitionem Episcopi

18. Sed jam, his statutis, Inquires, si Episcopus
rochum prohibeat, ne huic, vel illi Matrimonio ad-
ipse verò assistat contra prohibitionem, esto con-
to, de quo hîc non agimus, validane erit assistentia
adeo Matrimonium?

19. Respondeo: Si Episcopus legitime amoveat suspendendū Parochum ab officio, validum esse officium excoꝛdati, si ei perseveranti in suo monito, Episcopus prohibeat dictam assistentiam, quæ est quædam proprietas duobus modis prohibito procedere possit. Primum, si Episcopus solum prohibeat, ne Parochus assistat secundū, si, & prohibeat, & addat classificationem in hunc modum: *Prohibeo, ne assistas meretricibus, qui tibi affinis, nulla sit assistentia, & consequenter nullum trinitarium.*

20. Si ergo sit primò modo, valebit affirmat.
vult Sanch., lib. 3. matr. d. 2. i. 7. i. Vide etiam d. 4. p. 1.
Martin. Perez, de matr. d. 4. i. 1. sect. 4. & Matrimonium con-
illa prohibitio solum notat illicitum si non verò
ducit invaliditatem. Ratio est, quia, dum Parochus
manet Parochus, habet ex Tridentino (cui Episcopus
rogare non potest) ut validè afficit.

[illegible]

22. Quid, si Episcopus interdixit Parochum, ut
 alicui alteri Sacerdoti, ut sic assisteret matrimonio, pre-
 cepit, ne daret, nisi talibus Sacerdotibus approbati, et
 erò contra prohibitionem, daret, validane esse dicentis
 Respondetur

Respondeo, Diana p. 1. tr. 3. ref. 3. 2. v. *Quæro sexto*, utitur distinctione; Si non adest, inquit, in tali prohibitione Decretum irritans, erit valida; si adest, erit invalida. Sed tu vide, an ex doctrina modò allata de Lugo, colligere possis, in utroque casu esse validam, quia in utroque casu agit Parochus, ut Parochus.

Assistentia Matrimonii contra prohibitionem Summi Pontificis.

23. Si Summus Pontifex idem prohibeat Parochis, sub expressa clausula assistentiam, vel Matrimonium, irritante (nam secus semper esse interpretandum pro valore, & in favorem Matrimonii) censeo, invalidam fore assistentiam, & Matrimonium, nam Summus Pontifex potest dividere auctoritatem Parochi, potest novum impedimentum dirimens condere, potest Concilio Tridentino derogare, &c. Lege Bossium, l. c. §. 3. qui immittit de præfati resolutione absolute sic data dubitavit sicut valde meritis *ibidem* cum Reginaldo, Pontio, & Barbosa notavit, mortaliter peccaturos eos, qui scienter contra Pontificis (adde, vel Episcopi) prohibitionem iusta de causa latam, quamvis sine clausula irritante matrimonium contraherent: excepto, si certò scirent nullum subesse impedimentum, causamque omnem prohibitionis cessare.

Pœna hanc solemnitatem non servantium.

24. Pœna contrahentium sine Parocho, & Testibus præter peccatum, & irrationem Matrimonii sic contracti, nulla lata est à Tridentino. In iure autem antiquo scilicet, quo ignoranter contrahit cum impedimento dirimente, facit nihilominus prolem legitimam; cujus favoris privatio etiam nunc viget, cum non fuerit à Tridentino, ne tacite quidem ablata. Lege Averfam, q. 16. *mar. sect. 8. G. Hurt. d. 5. mar. diff. 17. Sanch. lib. 3. matrim. d. 48. Con. d. 27. n. 10. Boss. de matr. toto c. 6. alioque.*

25. Pœna Parochi, vel Sacerdotis assistentis Matrimonio sine aliis testibus, ut etiam testium assistentium absque Parocho, vel alio Sacerdote de Parochi licentia, est illa, quam iis infligit Ordinarius, & quidem gravem, ejus arbitrio. Ita Tridentinum *sess. 24. c. 1. de ref. matr.* Vnde probabiliter aliæ pœnæ graviore fuerunt à dicto Tridentino sublata, quia, quando lege nova (inquit Hurt. l. c.) imponitur minor pœna, quam erat inposita lege antiquiore, cessat antiqua, vnde tacite à nova lege videtur auferri.

§. IV. Præter assistentiam, quænam ritum debeat observare Parochus?

Quibus verbis utitur.

1. **E**A servare debet, quæ Tridentinum *sess. 24. cap. 1. de ref. matr.* præscripsit: præscripsit autem primò in hunc modum: Parochus, viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: *Ego vos in Matrimonium coniungo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, vel aliis utatur verbis, iuxta receptum cuiuscunque Provinciæ ritum.*

2. Vbi nota primò, sensus illius (*coniungo vos*) esse declaro, seu approbo coniugalem vestram coniunctionem; nam ceterum contractus matrimonialis fit per verba ipsorum coniugum; unde constat, hæc Parochi verba non esse, neque de essentia, neque de ulla ratione Matrimonii.

3. Nota secundò, hæc verba debere à Parocho proferri etiam si per Interpretem, modo superius dicto, consensum coniugum exceperit, neque enim necesse est, ut coniuges ea intelligant, sicuti, nec necesse est, ut penitens, qui confitetur per similem interpretem, intelligat idioma Confessarii ipsam absolventis.

4. Nota tertio: Si hæc verba non proferat Parochus, quamvis peccet, quia contra præscriptum Tridentini agit, non tamen, ut ego cum Sanch. & Coninch. Diana, *Part 111.*

apud Averf. q. 6. *mar. sect. 7. Obligat.* & aliis censeo, peccabit, nisi venialiter, quia hæc non videtur esse res gravis. Putat tamen esse mortale Averf. l. c. aitque, ita sentire communiter alios. Mihi certè incredibile apparet silentium horum verborum grave quid esse, & Parocho in rebus Sacramento Matrimonii necessariis non deficienti, damnationem æternam asserere.

Quam interrogationem faciet Parochus?

5. Nota quartò illud (interrogantis, &c.) interrogari enim (& quidem ritè prius vir, deinde mulier) debent, non de impedimentis, an fortè aliquo laborarent; id enim tunc non est expediens, & jam, si aliquo laboraverant, supponitur circa illud fuisse dispensatum, sed solum de mutuo consensu ab ipsis exhibendo. Hanc tamen, interrogationem omittit, propter similem rationem, quam modò diximus, non puto fore mortale. Imò, si ex se sponsi non interrogati consensum præbeant, non esset à Parocho addenda, quia tunc otiosa foret interrogatio. Vide Sanch. Coninch. Dianam apud eundem Averf. l. c.

Quam Notationem?

6. Jam verò præscribit secundò, *ibid.* Concilium, ut habeat Parochus librum, in quo conjugum, & Testium nomina, diemque, & locum contracti Matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat.

7. Nota, hoc grave quid esse, cum requiratur, ut constet in Ecclesia de Matrimonio contractis, ac propterea peccari, teste Averf. l. c. v. *Debet*, mortaliter à Parochis, si id ipsi non servant.

Consuetudines servet Parochus, & ad communionem Sponsos adhortetur.

8. Tertio, *ibid.* Concilium confirmat alias consuetudines, si quæ sunt in Provinciis, juxta quas cum laude, id est, pie, ac religiose administrari fortè soleat hoc Sacramentum, hortaturque ut Sponsi, antequam contrahant Matrimonium, ritè confecti Sacra Eucharistia reficiantur.

Exquirat à sponis notitiam rerum fidei.

9. Hactenus ex Tridentino, sequuntur quædam pertinentia ad ritum, de quo agimus. Primum est, ut Parochus advertat, an sciant conjuges rudimenta Fidei, quod si nesciant, non possent ex rigore expelli à Matrimonio celebrando, quia nihil de hoc Concilium, vel Sacri Canonες decernunt. Imò, nec Episcopum posse præcipere, ut hi ignorantes arceantur, putant nonnulli, quia (aiunt) sic conderet novum impedimentum dirimens, ad quod, ut modò diximus, non se extendit potestas Papa inferioris. Verum, contra est, quia hoc non est ponere novum impedimentum, sed differre Matrimonium pro tempore opportuniore, & ad Parochum pertinet vii aptis remediis pro instructione suorum. Differat igitur cum prudentia, nam omnino expellere integrum ei non est.

In Ecclesia assistet Matrimonii Parochus.

10. Secundum, ut in tali loco, hoc est, in Ecclesia celebretur regulariter Matrimonium, & non alibi. Quare prudenter in Panormitanæ Diocesis Synodo anni 1652. p. 2. num. 116. sic præscribitur: *Nullo autem in loco, nisi in Ecclesia, quæ propria Sacramentorum domus est, Sponsos (Parochus) jungat, nisi iustam ob causam nobis (hoc est, Archiepiscopo) præbatam.*

Quocumque tempore assistat.

11. Tertium denique est, videre, an tali solum tempore matrimonia sint celebranda? Verum, nihil de hoc Sacri Canonες, vel Concilia. Quare possunt quocumque tempore, manè, Vespere, die festivo, feriato, &c. Nam, quando in Sacris Canonibus prohibentur Nuptiæ in Quadragesima, vel Adventu, id non intelligitur de ipso Matrimonio contractu, sed de solemnitatibus Benedictionis, & Traditionis, quæ fieri solent post

T 3 Matrim